

Түркістан облысының білім басқармасының «Келес ауданының білім бөлімі»
мемлекеттік мекемесі №9 «Көлтоған» жалпы орта білім беретін
мектебі коммуналдық мемлекеттік мекемесі

***«Мәңгілік ел-мәртебелі тіл»
тақырыбында іс шара жоспары***

2023-2024 оқу жылы

Келес ауданы №9 «Көлтоған» жалпы орта мектебі коммуналдық мемлекеттік мекемесінің 5-қыркүйек-Қазақстан Республикасы халықтарының Тілдері мерекесіне орай, 2023 жылдың 5-15 қыркүйек аралығында «Мәңгілік ел-мәртебелі тіл» тақырыбында өткізілетін онкүндігінің іс-шаралар жоспары.

Іс-шаралар атауы.	Орындалу мерзімі.	Орындаушылар.	Жауаптылар.
1. «Мәңгілік ел-мәртебелі тіл» тақырыбындағы онкүндігінің ашылуы.	5 қыркүйек. 2023ж	5-11 сыныптар	Мектеп әкімшілігі. Қазақ тілі бірлестігі.
2. «Тілге құрмет-елге құрмет» тақырыбында суреттер, қабырға газеттер байқауын ұйымдастыру.	5-15.09.2023	2-11 сыныптар.	Қазақ, орыс, ағылшын тілдері, бастауып сынып пәні бірлестігі.
3. «Мәңгілік ел-мәртебелі тіл» тақырыбында кітап көрмесін ұйымдастыру.	5-15.09 2023ж	5-11-сыныптар.	Кітапханашы.
4. Диктант жазу. (қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде)	06.09.2023	5-9-сыныптар.	Қазақ, орыс, ағылшын тілі мұғалімдері.
5. «Шәкәрім баба өсиеті» (Ш.Құдайбердіұлының туғанына 165 жыл толуына орай) Ақындар байқауы.	07..09.2023ж	5-11 сыныптар.	Қазақ тілі пәні мұғалімдері
6. Қожа Ахмет Яссауи-түркі халықтарының ар мен жан тазалығын дәріптеуші» Қожа Ахмет Яссауидің 930 жылдығына орай көркем сөз оқу членджі.	08.09. 2023ж.	9-11-сыныптар	Тарих, қазақ тілі пәні мұғалімдері,
7. «Тіл тағдыры-ел тағдыры» тақырыбында қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде эссе жазу байқауы.	11.09 2023ж	9-11-сыныптар.	Қазақ, орыс, ағылшын тілі пәні мұғалімдері.
8. «Тіл мерекесіне орай, барлық сыныптарда, топтарда тәрбие сағаттар өткізу	12..09.2023ж	2-11-сыныптар	Оқу тәрбие ісі меңгерушісі, сынып жетекшілер..
9. «Ж.Аймауытов педагогикалық еңбектеріндегі ұлттық құндылықтардың көрінісі» Дөңгелек үстел.	13.09.2023ж	5-11 сыныптар	Қазақ тілі пәні мұғалімдері.
10. «Мәңгілік ел-мәртебелі тіл» тақырыбында онкүндіктің жабылуы. Қорытынды іс-шара. Марапаттау.	15.09.2023ж	5-11 сыныптар	Мектеп әкімшілігі. Қазақ тілі пәні мұғалімдері, Кітапханашы.

«Бекітемін»
Мектеп директоры: К. тұрсынбекова.

**Әдістемелік бірлестігінің
апталық жоспар кестесі**

Апта күні	Қыркүйек	Жауапты
Дүйсенбі	Оқу кабинеттерінің сабаққа дайындығын тексеру. Оқушыларды тілдер мейрамына дайындау 1-11 сынып оқушыларының сабаққа дайындығын тексеру Бітіруші сынып оқушыларын ҰБТ-ға дайындау	Пән мұғалімдері
Сейсенбі	Мұғалімдердің күнтізбелік жоспарын тексеру. 9-10 сынып оқушыларының дәптерін тексеру 11-сынып оқушыларының шығармаларын тексеру	
Сәрсенбі	Оқушылардың дәптерлерінің тексерілуін қадағалау 11-сынып оқушыларынан тест алу Жас мамандарға көмек көрсету Үлгерімі жоғары оқушылармен жұмыс	
Бейсенбі	Мұғалімдердің күнделікті жоспарын тексеру Әдістемелік журналдарға талдау жасау Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау Мұғалімдердің сабақтарына ену	
Жұма	Оқу кабинеттерінің тазалығын тексеру Тәлімгерлік жұмыстарын жүргізу	

Апта күні	Қазан	Жауапты
Дүйсенбі	Үлгерімі төмен оқушылармен жұмыс Үйірме жұмыстарын ұйымдастыру. Оқушылардың үлгерімін бақылау Бітіруші сынып оқушыларын ҰБТ-ға дайындау	Пән мұғалімдері
Сейсенбі	Мұғалімдердің сабақтарына ену. 9 сынып оқушыларынан тест алу Бастауыш сынып оқушыларының қызығушылығын арттыру	
Сәрсенбі	Оқушылардың дәптерлерінің тексерілуін қадағалау 11-сынып оқушыларынан тест алу Жас мамандарға көмек көрсету Үлгерімі жоғары оқушылармен жұмыс	
Бейсенбі	Оқушыларды мектепішілік олимпиадаға дайындау.	
Жұма	Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау Мұғалімдердің сабақтарына ену	

Апта күні	Қараша	Жауапты
-----------	--------	---------

Дүйсенбі	Оқу кабинеттерінің сабаққа дайындығын тексеру. Оқушылардың дәптерлерін, оқулықтарын, Күнделігін тексеру Тәлімгерлік жұмыс Бітіруші сынып оқушыларын ҰБТ-ға дайындау	Пән мұғалімдері
Сейсенбі	Мектепшілік олимпиада өткізу Мұғалімнің күнделікті, күнтізбелік Жоспарын тексеру. Тәлімгерлік жасау. 9 сынып оқушыларының дәптерін тексеру Бастауыш сынып оқушыларының қызығушылығын арттыру	Пән мұғалімдері
Сәрсенбі	Тоқсан қорытындыларын дайындау 11-сынып оқушыларынан тест алу Жас мамандарға көмек көрсету Дарынды оқушылармен жұмыс	
Бейсенбі	Журналдарды тексеру Әдістемелік журналдарға талдау жасау Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау Мұғалімдердің сабақтарына ену	
Жұма	Оқу кабинеттерінің тазалығын тексеру	
Сенбі	Апта бойы атқарылған жұмыстарды қорытындылау	

Апта күні	Желтоқсан	Жауапты
Дүйсенбі	Оқу кабинеттерінің сабаққа дайындығын тексеру. 5- сынып оқушыларының оқу тездігін тексеру 11-сынып оқушыларын емтиханға дайындығын тексеру	Пән мұғалімдері
Сейсенбі	Мұғалімдердің сабақтарына ену. Тәлімгерлік жасау. 9 сынып оқушыларынан тест алу 9-10 сынып оқушыларының дәптерін тексеру 11-сынып оқушыларының шығармаларын тексеру	
Сәрсенбі	Оқушылардың дәптерлерінің тексерілуін қадағалау 11-сынып оқушыларынан тест алу Дарынды оқушылармен жұмыс	
Бейсенбі	Әдістемелік жұмыс талдау жасау Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау Мұғалімдердің сабақтарына ену Тәлімгерлік жасау.	
Жұма	Оқу кабинеттерінің тазалығын тексеру	
Сенбі	Апта бойы атқарылған жұмыстарды қорытындылау	

Апта күні	Қаңтар	Жауапты
-----------	--------	---------

Апта күні	Наурыз	Жауапты
Дүйсенбі	ОЖСБ-қа дайындық 5-8 сынып оқушыларынан тест алу. 5- сынып оқушыларының оқу тездігін тексеру 11-сынып оқушыларын емтиханға дайындығын тексеру	Пән мұғалімдері
Сейсенбі	Мұғалімдердің сабақтарына ену. Тәлімгерлік жасау. 9-10 сынып оқушыларынан тест алу 9-10 сынып оқушыларының дәптерін тексеру 11-сынып оқушыларының шығармаларын тексеру	
Сәрсенбі	Оқушылардың дәптерлерінің тексерілуін қадағалау 11-сынып оқушыларынан тест алу Жас мамандарға көмек көрсету. Тәлімгерлік жасау. Дарынды оқушылармен жұмыс	
Бейсенбі	Мектепшілік оқу кабинеттерінің байқауын өткізу. Әдістемелік журналдарға талдау жасау Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау Мұғалімдердің сабақтарына ену	
Жұма	Оқу кабинеттерінің тазалығын тексеру	
Сенбі	Апта бойы атқарылған жұмыстарды қорытындылау	

Апта күні	Сәуір	Жауапты
Дүйсенбі	Оқу кабинеттерінің сабаққа дайындығын тексеру. 5-8 сынып оқушыларынан тест алу. 5- сынып оқушыларының оқу тездігін тексеру 11-сынып оқушыларын емтиханға дайындығын тексеру	Пән мұғалімдері
Сейсенбі	Мұғалімдердің сабақтарына ену. Тәлімгерлік жасау. 9-10 сынып оқушыларынан тест алу 9-10 сынып оқушыларының дәптерін тексеру 11-сынып оқушыларының шығармаларын тексеру	
Сәрсенбі	Оқушылардың дәптерлерінің тексерілуін қадағалау 11-сынып оқушыларынан тест алу Жас мамандарға көмек көрсету. Тәлімгерлік жасау. Дарынды оқушылармен жұмыс	
Бейсенбі	Мектепшілік оқу кабинеттерінің байқауын өткізу. Әдістемелік журналдарға талдау жасау Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау Мұғалімдердің сабақтарына ену	
Жұма	Оқу кабинеттерінің тазалығын тексеру	
Сенбі	Апта бойы атқарылған жұмыстарды қорытындылау	

Апта күні	Мамыр	Жауапты
-----------	-------	---------

Дүйсенбі	Оқу кабинеттерінің сабаққа дайындығын тексеру. 5-8 сынып оқушыларынан тест алу. Кәсіби қоғамдастық Бітіруші сынып оқушыларын ЖОО дайындау	Пән мұғалімдері
Сейсенбі	Мұғалімдердің сабақтарына ену. Тәлімгерлік жасау. 9-10 сынып оқушыларынан тест алу 9-10 сынып оқушыларының дәптерін тексеру 11-сынып оқушыларының шығармаларын тексеру	
Сәрсенбі	Оқушылардың дәптерлерінің тексерілуін қадағалау 11-сынып оқушыларынан тест алу Жас мамандарға көмек көрсету. Тәлімгерлік жасау. Дарынды оқушылармен жұмыс	
Бейсенбі	Күнтізбелік, күнделікті жоспарларды тексеру. Әдістемелік журналдарға талдау жасау Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау Мұғалімдердің сабақтарына ену	
Жұма	Оқу кабинеттерінің тазалығын тексеру	
Сенбі	Апта бойы атқарылған жұмыстарды қорытындылау 5-11 сынып оқушыларынан алынған тест қорытындысын талқылау	

Апта күні	Ақпан	Жауапты
Дүйсенбі	ҰБТ ға дайындық 5-8 сынып оқушыларынан тест алу. 11-сынып оқушыларын емтіханға дайындығын тексеру	Пән мұғалімдері
Сейсенбі	Мұғалімдердің сабақтарына ену. Тәлімгерлік жасау. 9-10 сынып оқушыларының дәптерін тексеру 11-сынып оқушыларының шығармаларын тексеру	
Сәрсенбі	Оқушылардың дәптерлерінің тексерілуін қадағалау 11-сынып оқушыларынан тест алу Жас мамандарға көмек көрсету. Тәлімгерлік жасау. Дарынды оқушылармен жұмыс	
Бейсенбі	Мектепшілік оқу кабинеттерінің байқауын өткізу. Әдістемелік журналдарға талдау жасау Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау Мұғалімдердің сабақтарына ену	
Жұма	Оқу кабинеттерінің тазалығын тексеру	
Сенбі	Апта бойы атқарылған жұмыстарды қорытындылау	

Дүйсенбі	Оқу кабинеттерінің сабаққа дайындығын тексеру. 5- сынып оқушыларының оқу тездігін тексеру 11-сынып оқушыларын емтіханға дайындығын тексеру	Пән мұғалімдері
Сейсенбі	Мұғалімдердің сабақтарына ену. Тәлімгерлік жасау. 9-10 сынып оқушыларынан тест алу 9-10 сынып оқушыларының дәптерін тексеру 11-сынып оқушыларының шығармаларын тексеру	
Сәрсенбі	Оқушылардың дәптерлерінің тексерілуін қадағалау Токсан қорытындысын дайындау Дарынды оқушылармен жұмыс	
Бейсенбі	Әдістемелік журналдарға талдау жасау Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау Мұғалімдердің сабақтарына ену. Тәлімгерлік жасау.	
Жұма	Оқу кабинеттерінің тазалығын тексеру	
Сенбі	Апта бойы атқарылған жұмыстарды қорытындылау	

Бекітемін.

Мектеп директоры:

Қ.Тұрсынбекова.

Қазақ тілі мен әдебиеті пәндері бірлестігінің жоспары.

Бірлестік жетекшісі: Орынбаева.Б

2023-2024 оқу жылы.

Әдістемелік бірлестіктің жұмысы жылдық жоспар негізінде іске асырылады. Жоспар әдістемелік бірлестіктің төрағасы тарапынан құрылады, әдістемелік бірлестіктің отырысында қарастырылады, директордың әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасарымен келісіліп, мектеп директорымен бекітіледі. Әдістемелік бірлестіктің отырысы тоқсанда кемінде бір рет өткізіледі. Отырыстың мертімі, өтілу орны туралы төраға дер кезінде директордың әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасарына хабарлау керек. Қаралып отырған әр мәселе бойынша ұсыныс қабылданып, ол хаттама журналына жазылады. Ұсыныстар әдістемелік бірлестік төрағасының қолымен бекітіледі.

IV. Әдістемелік бірлестіктің құжаттары.

- ӘБ төрағасын тағайындау туралы бұйрық.
- Әдістемелік бірлестік туралы ереже.
- Өткен оқу жылының жұмысын талдау.
- Әдістемелік жұмыстың тақырыбы, оның мақсаты, негізгі бағыттары және жаңа оқу жылының міндеттері.
- ӘБ жаңа оқу жылына арналған жұмыс жоспары.
- ӘБ мүгалімдері туралы мәліметтер.
- ӘБ мүгалімдерінің өз білімін жетілдіру тақырыптары туралы мәліметтер.
- ӘБ мүгалімдерінің біліктілін көтеру кестесі.
- ӘБ мүгалімдерін аттестациялаудың перспективті жоспары
- Пән бойынша ашық сабақтар және сыныптан тыс іс-шаралар өткізу кестесі
- Оқу бағдарламалары.
- Пән апталықтарының жоспары.
- Жас маманмен жұмыс жоспары.
- Пән бойынша алынған бақылау жұмыстарының қорытындылары.
- Мектепшілік бақылау (анықтамалар, диагностика).
- ӘБ отырыстарының хаттамалары.

V. Әдістемелік бірлестіктің құқықтары.

Әдістемелік бірлестіктің құқығы бар:

- мүгалімдердің біліктілік разрядтарын көтеру туралы ұсыныс дайындауға;
- мектепте оқу процесін жақсарту бойынша ұсыныс беруге;
- ӘБ-те жиналған озат педагогикалық тәжірибе материалдарын жариялау туралы мәселені қоюға;
- оқушыларды оқыту және тәрбиелеу мәселелері бойынша директор орынбасарларынан кеңес сұрауға;
- мүгалімдердің аттестациясын ұйымдастыру және мазмұны бойынша ұсыныстар беруге;
- ӘБ тарапынан «Жыл мүгалімі» сайысына мүгалімдерді ұсынуға.

VI. Әдістемелік бірлестік қызметін бақылау.

Әдістемелік бірлестіктің қызметі мектеп директоры және оның орынбасарлары тарапынан бақыланады. Бақылау мектептің әдістемелік жұмысы және мектепшілік бақылау жоспарларына сәйкес жүргізіледі.

VII. Әдістемелік жұмысының негізгі міндеттері

- Ұстаздардың педагогикалық шеберлігін жетілдіру.
- Сабақтар өтілуінің жоғары әдістемелік деңгейін қамтамасыз ету.
- Жас мамандарды кәсіби шыңдау.
- Жаңа ақпараттық технологияларды ендіру негізінде оқу сабақтардың өтілу сапасын жоғарылату.
- Оқытудың жаңашыл әдіс-тәсілдерін, жаңа технологияларды іздеу бойынша педагогикалық эксперименттерін жалғастыру.
- Шығармашыл мүгалімдердің педагогикалық тәжірибесін анықтау, жинақтау және тарқату.
- Білім беру процесінің жаңа әдістемелік жасақтауын талдау және апробациялау, озат педагогикалық тәжірибені, оқытудың жаңа формаларын, әдістерін ендіру.
- Барлық құжаттарды жүргізу сапасын жоғарылату бойынша жұмысты ұйымдастыру және өткізу.
- Оқу, ғылыми-әдістемелік және дидактикалық материалды жасау

VIII. Пән бірлестігіндегі мүгалімдердің міндеттері.

- Пән бірлестігіндегі мұғалімдердің озық іс-тәжірибелерімен танысып, тәжірибелерінде қолдану.
- Пән апталығын өткізу және оған дайындық жүргізу.
- Конференция, семинар, дөңгелек стол, іскерлік ойын өткізу, дайындық жұмыстарын жүргізу.
- Оқушылардың пәндік олимпиадасын, интеллект, білім сайыстарын өткізу.
- Пән бойынша сабақтан тыс іс-шаралар өткізу.
- Сабақтар, факультатив сабақтар, үйірме сабақтарына ену.

IX. Өткен оқу жылына талдау.

X. Пән бірлестіктің тақырыбы, мақсаты, міндеттері.

XI. Қазақ тілімен әдебиет пән бірлестігінің шығармашылық тақырыбы:

“Қазақ тілі мен әдебиет пәні бойынша жаңа технология элементтерін пайдалана отырып оқушылардың интеллектуалды білім біліктігін, белсенділігін арттыру, шығармашылық қабілеттілігін арттыру”.

Қазақ тілі мен әдебиет пәні і бірлестігінің мақсаты:

Қазақ тілі пәні бойынша пән мұғалімдерінің оқу үрдісіне жаңа технологиялық элементтерді пайдалана отырып, оқушылардың білім сапасын, шығармашылық қабілетін, интеллектуалдық білім-біліктілігін арттыру үшін педагогтық кәсіби деңгейін көтеруге мүмкіндіктер тұғызу.

Бірлестіктің міндеті:

Қазақ тілі мен әдебиетін оқытудың мазмұнын анықтау, оқушыларға ағылшын тілін меңгерту барысында ана-тілі мен орыс тілінің игі ықпалын ескере отырып, оқыту ерекшеліктерін өрсету.

Бірлестіктің эпиграфы:

Сөз өнерін меңгеру барлық
адамға суреткер болу үшін
емес, еш нәрсеге тәуелді
болмау үшін керек.

Д. Родари

27	Таңдау пәні бойынша қосымша сабақтардың жоспарын жасаудың талқылау.	Бірлестік ұжымы	Қыркүйек
28	Мүгалімдердің ашық сабақтан тыс жұмыстарына қатысуы	Бірлестік ұжымы	Жыл бойы
29	Пән бірлестік жетекшілерінің отырысы	Бірлестік жетекші	Қыркүйек
30	Оқушылардың жою жұмысы	Бірлестік ұжымы	Әр тоқсан
31	Дарынды оқушылармен жұмыс	Бірлестік ұжымы	Қазан
32	Оқушылар жұмыс дәптерінің тұтылуын өзара тексеру	Бірлестік ұжымы	әр мейрамда
33	I жарты жылдықта ашық сабақтар өту	Бірлестік ұжымы	Қараша
34	Мектепшілік пәндік олимпиада, марафон	Бірлестік ұжымы	Қараша
35	Кабинет байқауына пән кабинетін даярлау	Кабинет жетекшілері	Қараша
36	Курсқа барған мүгалімдердің шығармашылық есебі	Пән мүгалімдері	Қазан
37	Шығармашылық жұмыспен айналысатын оқушылармен жұмыс	Пән мүгалімдері	Желтоқсан
38	Пәндік олимпиадаға дайындық	Пән мүгалімдері	Желтоқсан
39	Ақпан педоқуға мүгалімдерді дайындау	Сайпова Д	Желтоқсан
40	Газет журналдарға жазылу мақалалар мен жариялымдар жазу	Бірлестік ұжымы	Жыл бойы
41	Бітіруші сыныптарда сабақ беретін мүгалімдермен отырыс	Бірлестік жетекші	Желтоқсан
42	Тоқсан барысындағы жазба жұмыстар диктант, шығарма сынақ графигін сызу.	Утепов Д	Желтоқсан
43	Мүгалімдердің оқушылар үлгерімі бойынша есебі, мониторингі.	Бірлестік ұжымы	Желтоқсан
44	Аудандық пәндік олимпиада, марафон.	Пән мүгалімдері	Қаңтар
45	Жаңа технология элементерінен пайдаланып ашық сабақтар өткізу	Бірлестік ұжымы	Ақпан
46	Мектепшілік «Жыл мүгалім» байқауы	Утепов Д	Наурыз
47	Пән бірлестік жетекшісінің есебі	Утепов Д	Наурыз
48	Аттестациядан өтетін мүгалімдер құжатын дайындау.	Саипова Д А	Наурыз
49	Келесі жылда аттестациядан өтетін мүгалімдер тізімін жасау, өзгеріс еңгізу	Пән мүгалімдері	Наурыз
50	Мүгалімдердің оқушылар үлгерімі бойынша есебі, мониторингі	Қазақ тілі пәні мүгалімдері	Наурыз
51	Пән бірлестік отырысы	Бірлестік ұжымы	Әр тоқсанда 1 рет
52	Әдістемелік газет журналдарға жазылу		Мамыр
53	Оқулық оқу әдістемелік кітаптарға сұраныс беру.	Бірлестік жетекші	Мамыр
54	Тәлімгерлік Жас мамандарды кәсіби шыңдау.		
55	Оқу, ғылыми-әдістемелік және дидактикалық материалды жасау	Бірлестік ұжымы	Жыл бойы
56	Мүгалімдер жұмысына, оқушылар үлгеріміне талдау.	Бірлестік жетекші	Мамыр
57	Пән бірлестігінің отырысын өткізу.	Бірлестік ұжымы	Мамыр
58	Жаңа оқу жылына апталық жүктемені болжамын жасау	Бірлестік жетекші	Мамыр
59	Жаңа оқу жылына жоспар жасау	Бірлестік жетекші	Мамыр
60	Жыл есебін беру	Бірлестік жетекші	Мамыр

Айлық жоспар.

№	Іс шаралар	Атқарушы
1	Мұғалімдердің сабаққа дайындығы	Бірлестік мұғалімі
2	Коучинг сессиялары	Бірлестік мұғалімі
3	Сабақтарға ену	Бірлестік мұғалімі
4	Оқу кабинеттерінің сабаққа дайындығын тексеру.	Бірлестік мұғалімі
5	Мұғалімдердің ҰМЖ ОМЖ ҚМЖсын тексеру.	Бірлестік мұғалімі
6	Мұғалімдердің өзіндік жоспарын тексеру	Бірлестік мұғалімі
7	Жас мамандарға көмек көрсету/ Тәлімгерлік жасау	Бірлестік мұғалімі
8	Апта бойы атқарылған жұмыстарды қорытындылау	Бірлестік мұғалімі
9	Үлгерімі төмен оқушылармен жұмыс	Бірлестік мұғалімі
10	Дарынды оқушылармен жұмыс	Бірлестік мұғалімі
11	Оқулықтағы қиын тақырыптарды талқылау	Бірлестік мұғалімі
12	1-10 сынып оқушыларының дәптерін тексеру	Бірлестік мұғалімі
13	Әдістемелік журналдарға талдау жасау	Бірлестік мұғалімі
14	Оқушыларды олимпиадаға дайындау	Бірлестік мұғалімі
15	Үйірме жұмысы	Бірлестік мұғалімі
16	Мектепшілік сайыстар	Бірлестік мұғалімі

Бірлестік жетекшісі :

Орынбаева.Б